

CÁC RẠP XI-NÊ SÀI GÒN XƯA

Nguyễn Lê Quan

Nhắc đến các thú vui mà không có mục xem ciné thì quả là một điều thiếu sót, giống như cầu thủ bóng tròn ra sân cỏ mà trái banh... bị bà xã ôm ở nhà vậy đó.

Tôi nhớ hồi còn nhỏ, có bao nhiêu là tôi cúng hết cho mấy ông chủ rạp hát bóng. Thú thật là tôi mê ciné từ lâu lắm rồi, khoảng một ngàn chín trăm... hồi đó. Mấy công thức toán học, vật lý thì tôi ù ù cạc cạc chứ còn phim ảnh thì tôi rành 6 câu. Phim gì ? Hãng nào ? Ai đóng ? Ai đạo diễn sản xuất ? là tôi thuộc vanh vách. Thậm chí đến cả ngày giờ sanh của tài tử điện ảnh tôi cũng nằm lòng luôn mặc dù đôi lúc tôi quên sinh nhật của ba má tôi và của cả... chính tôi nữa. Mấy tấm vách ở nhà tôi dán đầy những posters của Gary Cooper, John Wayne, Burt Lancaster, Robert Mitchum, Kirk Douglas..., Ava Gardner, Yvonne de Carlo, Susan Hayward, Jane Russell, Rita Hayworth...

Thỉnh thoảng tôi "dợt le" với đám con nít lối xóm :

- Liz Taylor mới ly dị với Mike Todd.
- Nathalie Wood vừa làm đám cưới với Robert Wagner
- Tuần rồi, James Dean bị tử nạn xe hơi.
- Phim Quo Vadis tốn phí tới 5 triệu mỹ kim

Nghe tôi thuyết trình, tụi nhỏ chỉ có há mồm trố mắt thán phục. Tụi nó cứ tưởng như tôi vừa đi Mỹ... Tho mới về (mà thực sự tôi là người Mỹ... Tho chứ bộ). Dần dà, tôi được coi như là kim chỉ nam "hát bóng" của cả xóm. Hễ có tranh cãi nhau về điện ảnh là mọi người kéo đến gặp tôi để nhờ phân xử. Lẽ dĩ nhiên tôi tuyên bố vung vít (nghề của chàng mà lị), còn nếu có chỗ nào bí, tôi tự động phịa luôn thì cũng chẳng chết thẳng Tây nào và cũng chẳng ma nào mà biết được.

Tụi nhỏ có lúc mượn tên tôi để bảo đảm cho câu chuyện của chúng : "Anh Lộc, anh ấy nói dzậy đó". Giá mà có cuộc thi kiến thức điện ảnh lúc bấy giờ thì... "chưa chắc thằng này hơn thằng nào đó nghe".

Ấy chết, từ nãy giờ tôi đã đi lạc đề hơi xa, xin mời các bạn trở lại câu chuyện đầu năm rạp hát. Hôm nay nhân tiết Xuân nơi xứ lạnh quê người, chúng ta hồi tưởng lại "nước thanh bình của trên 30 năm cũ" vào khoảng thập niên 5, 60, để chúng ta cùng du xuân một vòng quanh các rạp của hòn ngọc Viễn Đông. Cũng xin thưa trước cùng các bạn là những sự việc được ghi ra đây theo trí nhớ có hơi hẹp bề khổ của tôi nên nếu có gì sai sót thì xin các bạn đánh cho hai chữ đại xá. Thiện tai ! Thiện tai !

Saigon thân yêu của chúng ta lúc bấy giờ có 2 hệ thống rạp trình chiếu khác nhau.

1- Rạp thường lệ: có giờ xuất hẳn hơi giống như các rạp ở Canada .

2- Rạp thường trực : chiếu liên tu bất tận, ai vô ra bất cứ lúc nào cũng được. Rạp thường trực có cái dở là có khi ta vừa vào rạp thì thấy thẳng kếp chính bị bắn gục rồi một lúc sau lại thấy nó hung hăng đâm đá tung bưng thì thật là mất sướng. Nhưng có ưu điểm là khán giả không phải sắp hàng chờ đợi giờ, xuất lối thôi.

Để bắt đầu cho chuyến du xuân tưởng tượng, mời các bạn đi từ Chợ Lớn trước nhé. Rạp hát đầu tiên chúng ta ghé thăm là rạp **Hồng Liên** ở đường Minh Phụng (dưới dốc cầu Bình Tiên). Rạp này chuyên chiếu phim Tàu chuyển âm tiếng Việt và đặc biệt là con nít ở đâu mà tàu chớ hồng hết. Lớp khóc đòi bú, lớp khóc vì nóng nực, lại có đám la hét cười giỡn om sòm khiến ta có cảm tưởng đi lạc vào nhà trẻ. Thôi thì phải "dĩ đảo vi thương" để tới rạp **Victory Lê Ngọc** ở đường Tổng Đốc Phương (góc Nguyễn Trãi). Rạp này cũng thường chiếu phim Tàu (ngay trung tâm Chinatown mà lị) nhưng được cái tương đối sạch sẽ và có chút trật tự.

Queo xuống đường Đồng Khánh về hướng Saigon có một lô rạp **Lido** , **Oscar** , **Hào Huê** cũng thuộc loại khá. Vì ở lẫn ranh giới giữa Saigon Chợ Lớn nên những rạp này chiếu phim Tây Tàu

Rẽ qua Xóm Củi có rạp **Huỳnh Long** thuộc loại bình dân học vụ. Tuy nhiên tôi thích nhất cái màn xe ngựa

uỳnh trống tùng xinh quảng cáo, 2 bên thành xe gắn 2 tấm panneau bành ky vẽ những cảnh action của phim đang trình chiếu. Xe chạy khắp phố phường, ngựa phi nhíp nhàng theo tiếng trống trong khi đám con nít rượt theo 2 bên xe hò hét vang trời để xin cho được tờ giò-ram (programme) đủ màu xanh đỏ trắng vàng.

Đến vùng chợ Thái Bình thì có 3 rạp:

- Rạp **Quốc Thanh** ở đường Võ Tánh nay tên Nguyễn Trãi, bên hông Tổng Nha Cảnh Sát Quốc Gia. Rạp khá khang trang, sau trở thành sân khấu cải lương mà đoàn Dạ Lý Hương đóng đô thường trực.
- Rạp **Khải Hoàn** ngay góc Cống Quỳnh và Phạm Ngũ Lão thường chiếu phim Tây. Coi được nhưng kẹt cái thiếu máy lạnh nên ai vào xem cũng cứ muốn "yêu nhau cởi áo cho nhau" hết.
- Trên đường Phạm Ngũ Lão cạnh chợ Thái Bình có rạp **Thanh Bình** sau này sửa sang lại thật lịch sự. Khi sửa lại mang tên là rạp **Quốc Tế**.

Rẽ ra đường Trần Hưng Đạo có rạp **Đại Nam** của ông Ưng Thi nổi tiếng sang trọng. Vào coi rạp này thì nên ăn mặc cho đàng hoàng một chút. Chứ áo thun quần cụt, còn chơi thêm đôi dép Nhật lủng la lủng lẳng như "Phánh ký Hủ tiếu" thì người ta cười... cha mẹ mình.

Đầu đường Nguyễn Thái Học (ngã ba Phạm Ngũ Lão) đổ xuống tận Cầu Ông Lãnh là nơi tọa lạc 2 rạp: **Đình Tân Kiểng** và **Nam Tiên**, dành cho những khán giả dễ tính, sau này chỉ để cho các đoàn cải lương, hát bộ, hò quảng.

Xuống ngay downtown Saigon có rạp **Vinh Lợi** ở đường Lê Lợi gần bệnh viện Đô thành. Vào xem phim ở đây có cái tiện lợi là nếu "thả dề" bậy bạ lỡ bị ăn guốc "phun máu đầu" thì chỉ cần mấy bước là tới nhà thương ngay. Rạp thuộc loại trung bình. Coi phim xong rồi tạt vô quán Thanh Bạch đá một đĩa cơm rang "bồn tiệm" hay một ổ bánh mì gà thì thiệt là mát trời ông địa.

Xích lại đường Nguyễn Huệ, các bạn sẽ thấy ngay rạp **Rex**, rạp hát đầu tiên có thang cuốn (escalator) cũng của ông Ưng Thi (Đại Nam). Đây là rạp de luxe nhất của Sài Gòn xưa. Khán giả rất thanh lịch, ai lạng quạng thì ngài Đô trưởng ở kế bên sẽ bước qua hỏi thăm sức khỏe liền. Giá vé mắc hơn các rạp khác nhưng money's worth. Nghe tụi bạn nói trong ngày khai trương (chiếu phim Ben Hur với Charlton Heston), có một người đẹp nọ đi thang cuốn lúc lên gần tới tầng lầu không hiểu quỳnh quáng thế nào mà để cái thang "mắc dịch" nó cuốn luôn cái quần, chỉ còn độc cái quần lót nhỏ xíu. Thế là nhiều khán giả may mắn hôm đó được no con mắt với màn striptease 50%. Tôi chắc kiếp trước vụng đường tu nên không có diễm phúc địa được hình ảnh "kêu gọi" này. Mà thèm thì nói vậy chứ nếu tôi có mặt ở đó trong giờ phút nghiêm trọng như vậy thì chắc bị tẩu hỏa nhập ma đến chết mất thôi.

Đối diện rạp Rex là rạp **Eden** mà cho tới bây giờ nhắc đến là tôi vẫn còn "Ô Mê ly đời ta". Số là trên lầu 3 của rạp này có chia từng ô riêng rẽ, rất ư là riêng biệt kín đáo để "bàn tay đưa anh vào cuộc đời" và "bú mồm" thả giàn. (danh từ bú mồm là do các đồng chí ta sáng tạo chứ Mỹ gọi là kiss). Kế tiếp, ta đi trên con đường Tự Do xuống tận bến Bạch Đằng để vào xem phim ở rạp **Majestic** mà tây đầm coi cũng rất nhiều.

Tưởng cũng nói thêm là hầu hết các phim chiếu tại Saigon lúc bấy giờ đều nói tiếng Pháp hoặc chuyển âm tiếng Pháp, phụ đề Việt ngữ. Phim nói tiếng Anh thì chỉ Xuân Thu nhị kỳ. Có lẽ các hãng phim nghĩ rằng Việt Nam là cựu thuộc địa của Pháp nên cứ phụng cho cái Francophonie là tiện việc sổ sách.

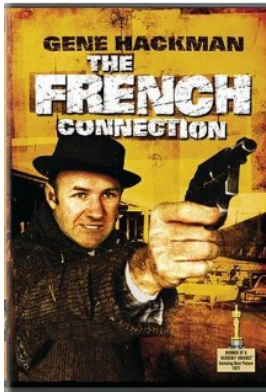
Hương về chợ cũ, đi ngang qua các hàng bánh mì nổi tiếng để đến đường Tôn thất Đạm, bạn có thể vào xem phim bình dân ở rạp **Nam Việt**. Rạp nhỏ và nóng nực lắm. Cách đó không xa là rạp **Kim Châu** trên đường Nguyễn Văn Sâm (nay tên đường Nguyễn Thái Bình, góc Hàm Nghi) tương đối còn mới và chiếu phim cũng "xịn" lắm. Nghe nói là của con gái bà Bút Trà báo Sài Gòn Mới.

Băng qua đường Pasteur gần ngã tư Lê Lợi có rạp **Casino Saigon** thuộc loại trung bình. Tuy nhiên sau khi xem phim xong, dẫn đào tấp qua bên kia đường làm một đĩa bò bía đỉnh kèm ly nước mía Viễn

Đồng thì cũng có điểm với em lắm chứ bộ. Đi một đoạn ngắn tới đường Pasteur, ta thấy rạp **Asam** mà dân Saigon thường gọi là "Á sầm". Sau đó có lẽ chủ rạp thấy tên "Á sầm" mất gốc quá nên đổi lại là rạp **Hồng Bàng** cho nó đúng điệu Giao chỉ, sau khi sửa rạp cho đẹp mắt. Ném về phương diện phim ảnh và cơ sở thì rạp này "ngang cơ" với Casino Saigon. Còn về tiết mục phụ diễn ăn uống, nếu Casino Saigon có nước mía Viễn Đông thì rạp này có tuyệt chiêu ra khu Huỳnh Thúc Kháng, Chợ Cũ ăn đủ các món rất nổi tiếng mà giới có tâm hồn ăn uống rất khoái khẩu.

Nếu muốn thưởng thức văn hóa cari, mời bạn bước chân tới rạp **Long Phụng** ở đường Gia Long (nay tên Lý Tự Trọng) nơi chuyên chiếu phim của hậu duệ ông Gandhi như Công Chúa Thủy Tề, Sữa Rừng Thay Sữa Mẹ với các than hầm minh tinh: Ganeshan, Savitri... Để xem nữ sinh Saigon hấp dẫn cỡ nào, mời các bạn đến rạp **Lê Lợi** đường Lê thánh Tôn. Ở đó bạn sẽ thấy rất nhiều nữ sinh với chiếc áo dài hoa xuân thướt tha, thân liễu dịu dàng trông bắt con mắt lắm. Chính vì thế mà dê thả vào rạp đông nghẹt đến nỗi không còn chỗ ngồi. Tội nghiệp nhiều em đứng xem phim mà bỗng cảm thấy như có ai cầm ổ bánh mì nóng hổi vừa thổi vừa ăn kê sát phía sau mình thì đích thị là nó đó ! Các cô phải di tản đi chỗ khác gấp gấp chứ không thì bị ô nhiễm môi trường rán chịu à.

Tôi cá với các bạn vào coi phim ở rạp **Long Thuận** (trên đường Trương Định ngang ga xe lửa Saigon phía đường Lê Lai) mà dám ngồi ghé hàng hoàng. Tại sao lạ vậy ? Thưa vì đó là mặt khu của rạp. Hồng biết chúng theo con đường nào mà tràn ngập rạp. Từ chân ghé, mặt ghé, thành ghé đến lưng ghé, chỗ nào tụi nó cũng đóng chốt hết. Muốn an toàn thì phải ngồi chồm hổm kiểu cán ngó vào restaurant, mà bố ai ngồi chồm hổm trong suốt 2 tiếng đồng hồ cho nổi. Thôi thì tránh rạp không xấu mặt nào vậy....

.... Đi dài theo đường Cao Thắng, bạn có thể vào coi rạp **Việt Long** (ngay ngã ba Trần quý Cáp nay là Võ Văn Tần) cũng thuộc loại khá. Vào cuối năm 1974, rạp được tân trang và đổi tên là **Văn Hoa Sài Gòn** và sau 1975 là rạp Thăng Long. Tôi còn nhớ (vì chính tôi đi coi chứ ai) phim cuối cùng được chiếu là phim "The French Connection" do tài tử Gene Hackman đóng vai chính.

Gần cuối đường Cao Thắng (ngã tư Phan thanh Giản nay là Điện Biên Phủ, xéo chợ 20), có rạp **Đại Đồng** Saigon rất ư là bình dân, chiếu toàn phim cũ, giá vé chỉ bằng giá một tô phở xe lửa. Nhưng được cái xe bò viên ngay trước rạp thì tuyệt cú mèo. Quẹo qua đường Phan thanh Giản về hướng ngã bảy, nơi tọa lạc rạp **Long Vân** thuộc loại khá khá. Rạp lúc nào cũng đông khán giả, chắc nhờ ở ngay trung tâm nhân mãn của Saigon : cư xá Bàn Cờ, cư xá Đô Thành, chung cư Minh Mạng...

Phía bên kia ngã bảy, đường Vĩnh Viễn là rạp **Thành Chung** (Vườn Lài) mà khán giả vào xem có cái "thú đau thương" là nếu trời nóng thì tắm hơi, còn trời mưa thì tắm nước từ nóc rạp dội xuống.

Có những chiều tôi kéo vài người bạn cùng tới đường Hồng Thập Tự (nay tên đường mới Nguyễn Thị Minh Khai, ngang tiệm bàn ghế Phan văn Nghị) để tìm một tô cháo vịt nóng hổi thơm lừng hành hương nước mắm gừng đậm đà rồi đưa cay một ly nước mát quê hương. Sau đó băng qua đường vô rạp **Olympic** xem phim "Le Mirage de la Vie" do Sandra Dee đóng thì thấy đời còn dễ thương lắm chứ. Rạp Olympic sau đó được đoàn Kim Chung từ Aristo, đường Lê Lai, tới bao rạp làm sân khấu thường trực.

Rời đường Hồng Thập Tự, bạn thừa thắng xông lên tới rạp **Kinh Đô** đường Lê Văn Duyệt (bây giờ được gọi Cách Mạng T8, ngã ba Huyền Trân công chúa) ngang Tổng Liên Đoàn Lao Công của bố già Trần Quốc Bửu. Có lẽ mang tên là Kinh Đô nên rạp rất sạch sẽ thanh lịch. Tiếc là rạp chỉ hoạt động có 4, 5 năm gì đó rồi đi chỗ khác chơi nhường địa điểm lại cho cơ quan USAID của Mỹ.

Bây giờ mời bạn đang trước - bước - tới ngã tư Trần Quý Cáp, Lê văn Duyệt để vào xem rạp **Nam Quang** (chợ Đũi) thuộc loại Bình dân học vụ. Cũng nằm trên đường Lê văn Duyệt, qua khỏi trung tâm nghĩ mát dài hạn Chí Hòa có rạp **Thanh Vân**, cũng đại loại như rạp Nam Quang. Có điều cần lưu ý các bạn là các rạp này có nhiều Bê-Đê lắm đó. Đang ngồi xem phim mà bạn bỗng "giác ngộ" là có bàn tay năm ngón của thẳng ngồi bên cạnh vượt biên vào vùng cấm địa của bạn để bấm nốt nhạc thì chính nó đó. Nó định biểu diễn altosax đó. Bạn chỉ còn có đi chỗ khác xem cho khỏi ngất ngư con tàu đi. Đi một chút tới đường Thoại Ngọc Hầu (nay là Phạm văn Hai), rẽ vô chợ Ông Tạ bạn sẽ gặp ngay rạp **Đại Lợi** chiếu đủ thứ phim Âu Á.

Queo xuống đường Trương Minh Giảng (tên mới Lê Văn Sĩ) có rạp **Văn Lang** giờ rạp đổi tên Minh Châu, không gì đặc biệt.

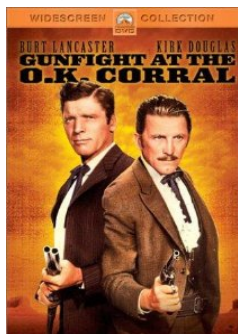
Và bây giờ mời bạn ghé vào Đakao để xem rạp **Casino Đakao** (ngã ba Hiền Vương - Đinh tiên Hoàng). Rạp này chung một chain với rạp Casino Saigon nhưng kém thanh lịch, sạch sẽ hơn. Tuy nhiên bạn có thể tự yên ủi bằng tô mì Cây Nhãn danh tiếng gần bên rạp. Đi trên đường Hai Bà Trưng qua khỏi Cầu Kiệu tới chợ Phú Nhuận bạn sẽ gặp rạp **Văn Cầm Phú Nhuận** chung một chủ với rạp **Văn Cầm Chợ Quán** (Nguyễn Biểu - Bến Hàm Tử, trước 1975 rạp tân trang thành rạp Hoàn Kiếm). Theo tôi đây là rạp nhỏ nhất Saigon và giá vé rẻ nhất. Tiền nào của nấy đó các bạn ạ.

Nếu không muốn vào xem rạp Văn Cầm thì mời bạn quay trở về Tân Định để tới rạp **Kinh Thành** bên hông chợ Tân Định (nay là nhà sách). Rạp này rất xưa nên dưới mức trung bình trên mọi phương diện. Cách đó không xa, trên đường Trần Quang Khải có rạp **Văn Hoa**. Đây là rạp mới nhất của thủ đô Saigon nên màn ảnh, âm thanh tuyệt hảo, ambience lại rất khàng trang lịch sự, chiếu toàn phim mới.

Sau đó, ta cùng hướng về Gia Định qua đường Bạch Đằng (bên hông chợ Bà Chiểu) có rạp **Cao Đồng Hưng**, hay trên đường Châu Văn Tiếp (nay tên Vũ Tùng) con đường từ Lăng Ông đến chợ Bà Chiểu có rạp **Huỳnh Long** chiếu toàn phim Ấn Độ. Còn đường Nguyễn Văn Học (ngã tư Bình Hòa) có rạp **Đại Đồng Gia Định**. Cả hai rạp dưới xa mức trung bình, nạn đứt phim rất thường xảy ra. Có điều là cạnh rạp Đại Đồng có quán cơm tấm bì ăn cũng phê lắm. Giờ thì bạn hãy đi dọc theo đường Lê Quang Định (Gia Định) để đến trạm cuối của cuộc du xuân là rạp **Lạc Xuân** nằm trên đường Gia Long (nay tên đường Nguyễn Văn Nghi, bên cạnh chợ Gò Vấp). Rạp chiếu toàn phim cũ và cái projecteur chắc của Tây để lại nên phim cứ sọc rằn làm nhức mắt người xem.

Thưa các bạn, sau khi đi một vòng các rạp chiếu bóng Saigon, các bạn có thấy bồi hồi nhớ thương quê hương thân yêu của chúng ta hay không? Chắc hẳn là có vì không ai trong chúng ta không giữ trong tâm tư những hình ảnh, những kỉ niệm êm đềm của một thời hoa mộng. Có thể đó là một buổi tối đi bên người yêu giữa trời lất phất mưa dưới hàng me lá xanh rơi nhẹ trên mái tóc em. Hay có thể cũng là một ngày về thăm quê Ngoại, ăn bữa cơm tép kho canh rau dền trong mái tranh nghèo bâng bạc khói lam chiều, bên dòng sông nước lững lờ đẩy đưa đám lục bình tím tím trôi giạt đến một phương trời vô định.

Trở lại chuyện coi phim, ta không thể không nói đến bó buộc đầu năm, một tập tục rất thú vị của dân tộc. Đây nhé! bạn đừng xem trước quảng cáo phim mà cứ đi thẳng tới một rạp nào đó rồi xem phim mà đoán vận mạng trong năm. Nếu gặp phim cao bồi đấm đá chẳng hạn như Gunfight at the O.K. Corral thì bảo đảm trong năm có chuyện thượng cẳng tay hạ cẳng chân. Còn nếu xem nhằm phim bài bạc như Casino thì quanh năm sẽ ngồi sòng hơi nhiều. Nếu coi trúng phim travel như "Around the world in 80 days" thì cứ chuẩn bị mà đi du lịch. Nếu không đi Mỹ... Tho thì cũng đi Tây...

Ninh hoặc Đức... Hòa vậy, Còn như ai mà lỡ coi phải phim cấm trẻ em như Nam Nữ Y Học Bừa Giám "thì cầm chắc là phải tới nhà thuốc Võ văn Vân mua một lô 'Tam tinh hải cầu bổ thận hoàn' nếu là quý ông, còn quý Bà thì sao? Mắc cỡ gì mà hồng chịu xài "Dưỡng thai hành mai" cho fetus nó được nhờ?